

Editorial

Alba Barbé i Serra
Caterina Canyelles i Gamundí
Jordi Mas i Grau
José Antonio Langarita
Ana Pérez Declercq

Línia de Recerca en Cossos, Gèneres i Sexualitats (LIRACGS)
Grup de Recerca sobre Exclusió i Control Social (GRECS)
Universitat de Barcelona

Óscar López Catalán

GRIM – GRAFO, Universitat Autònoma de Barcelona

Els articles que conformen el present monogràfic són fruit d'unes jornades que es van dur a terme els dies 2, 3 i 4 de novembre del 2011 a la Universitat de Barcelona, titulades “Crítica a la raó sexològica. Etnografies entorn els cossos, els gèneres i les sexualitats”. Aquestes jornades també van servir per presentar una nova línia del Grup de Recerca sobre Exclusió i Control Socials (GRECS) de la UB: la Línia de Recerca i Acció entorn els Cossos, Gèneres i Sexualitats (LIRACGS). Aquesta nova línia té per objecte obrir un espai crític entorn les categories que conformen el nostre univers sexològic, i visibilitzar les subjectivitats, cossos i pràctiques que queden fora de la matriu (hetero)normativa.

Les jornades pretenien ser una aportació al coneixement científic de l'antropologia social i cultural i una contribució al debat sobre les diverses formes de gestió social de la sexualitat. En aquest sentit, es van tractar temes com ara les anomenades “pràctiques de risc”, la medicalització de les sexualitats divergents, els usos sexuals de l'espai públic i els mecanismes de control i supervisió, o la (auto)gestió corporal i les pràctiques de resistència entorn les fronteres del gènere. Atesa la participació i l'interès mostrat per les investigadores socials, les professionals de l'àmbit i les militants de col·lectius LGTBQI, es va decidir donar continuïtat a aquesta iniciativa amb l'elaboració d'un monogràfic entorn les temàtiques que allí es van presentar.

En el present monogràfic, Alba Barbé i Serra s'aproxima a la performance Drag King a través de la proposta metodològica dels Itineraris Corporals de Mari Luz Esteban. Performances de masculinitat en el context polític dels feminismes, espais de continuïtat que permeten explorar àmbits de la intimitat d'aquelles qui performen. Un

trànsit que permet observar les fissures existents en la bidireccionalitat dels processos entre l'experiència particular, i l'ordre sociosexual hegemònic.

Fernando Villaamil analitza críticament el discurs dominant relatiu a la prevenció del VIH. Partint d'una recerca etnogràfica amb persones diagnosticades, l'autor explora les estratègies posades en marxa per part d'aquestes persones per viure la seva sexualitat. Per desenvolupar aquesta proposta, es recolza en la noció de "carn" de Rosengarten, aborda les tecnologies de prevenció del VIH com a quelcom històric i té en consideració les determinacions socioculturals que influeixen en la vida dels subjectes entrevistats.

A partir del treball de camp realitzat en tres centres de salut ubicats als barris perifèrics de la ciutat de Salta, Argentina, Ana Pérez Declercq analitza les pràctiques i els discursos al voltant dels quals s'organitza la planificació familiar. L'assistència institucional a les persones usuàries destaca, d'una banda, per una construcció de les dones com agents passius i receptius, principals responsables de la cura de la salut i, de l'altra, per identificar la sexualitat masculina com allò in-controlable.

La qüestió de la percepció del risc i la seva gestió en el camp de les drogues constitueix l'objecte d'anàlisi d'Oriol Romaní. Al llarg de l'article es destaca la importància de considerar la percepció del risc a l'hora de portar a terme les intervencions professionals. L'autor proposa l'etnografia com a eina per copsar l'experiència de les poblacions objecte d'intervenció i així identificar els "riscos situats", a fi de reduir possibles efectes negatius del consum, però també maximitzar els plaers que es cerquen amb l'ús de les drogues.

Jordi Mas aborda els mecanismes que legitimen la patologització de la transexualitat. És per això que analitza la categoria diagnòstica "trastorn de la identitat de gènere" i estudia el procés diagnòstic de la transexualitat en un hospital públic de l'Estat espanyol, prestant una atenció especial als discursos i representacions tant del personal sanitari com de les persones usuàries. L'autor sosté que el fet que una persona rebutgi el gènere assignat al néixer podria ser vist com una variant en favor de la diversitat humana, però l'hegemonia del model patologitzador situa a aquestes persones en l'àmbit de l'anormalitat, fet que impedeix qualsevol qüestionament del sistema de sexe/gènere.

Julieta Vartabedian examina els mecanismes de control del treball sexual als carrers de Barcelona. Es presenta una doble lectura de l'espai en relació al treball sexual. D'una banda es revisen les diverses polítiques públiques destinades a eradicar un "problema" d'ordre públic. De l'altra, centrant-se en el cas de les travestís brasileres treballadores del sexe, s'estudien les estratègies per respondre a aquesta persecució institucional. El treball sexual de les travestís és aquí concebut com un mitjà d'empoderament que possibilita l'exhibició pública de la seva feminitat.

Finalment, Jose Antonio Langarita desenvolupa un apropament a la ciutat com a espai de control sexual i de generació d'hegemonies on es dona una relació d'inclusió i exclusió entre els seus habitants a partir de la lògica sexual dominant. Tanmateix, la ciutat també ha esdevingut un territori de pràctiques sexuals marginals que tenen lloc, precisament, en els mateixos espais públics objectes de control. Aquesta anàlisi es basa en el treball etnogràfic de les pràctiques de sexe anònim entre homes, anomenat *cruising*, a Barcelona.

A banda dels articles que conformen el monogràfic, al número podem trobar també dos textos més. En el primer, Marta Ausona analitza els processos d'al·letament quan es prolonguen en el temps, per tal de reflexionar sobre la noció de persona, la corporalitat en la criança i els tabús a Occident en torn als cossos i els seus fluids. Per fer-ho, l'article aborda la lactància des d'entrevistes en profunditat i observació

participant, però també introduint una perspectiva històrica i de crítica a certs elements establerts en torn a l'escassetat de la llet materna, l'instint i els models familiars i de criança.

En el cas de l'article de Claudio Milano, es tracta d'una recerca al nord-est de Brasil, concretament a Ilha Grande de Santa Isabel, que problematitza el fenomen de la turistificació en una comunitat rural. Mitjançant l'observació participant i les fonts orals al Delta de Parnáiba, es tracta d'analitzar els canvis socioeconòmics, ambientals i culturals que suposa l'impacte del turisme. A més, l'article presenta una aproximació a tant l'Antropologia del turisme com als seus vincles amb el món de la cooperació internacional, passant per reflexions metodològiques sobre el doble rol d'investigador i voluntari.

Completen aquest número dues ressenyes, dels llibres *Toacazo. En los Andes equinocciales tras la Reforma Agraria* (Bretón 2012) i *Kuna Yala, tierra de mar. Ecología y territorio indígena en Panamá* (Martínez Mauri 2011) respectivament. El primer, ressenyat per Mònica Martínez Mauri, es centra en els factors que van produir la crisi del model de l'*hacienda* –que havia funcionat més de 300 anys- a finals dels 60 i la politització de l'etnicitat actual, en l'àmbit geogràfic situat a la Sierra equatoriana. Per fer-ho, es serveix de l'economia moral, en una anàlisi de l'exercici del poder, l'hegemonia i la resistència en un camp de forces socials. Respecte al segon, *Kuna Yala, tierra de mar*, ressenyat per Maria Eugenia Mellado, aborda la relació societat-natura, mitjançant la descripció del marc físic de la regió i els esquemes de percepció identificació i classificació construïts a partir de dita relació, des d'una perspectiva emic. Es fonamenta, per tant, en una perspectiva etnoecològica, que privilegia l'explicació de les relacions materials i simbòliques dels Kunas amb els ecosistemes terrestres i marins que els envolten. Finalment, el número acaba amb el comentari de Raúl García Ferrer sobre les jornades *Topologia de l'espai urbà contemporani*, celebrades a finals de 2012, que connecten els àmbits de l'Antropologia i l'Arquitectura. Des d'una perspectiva de diversitat disciplinar, a la ressenya es resumeixen les principals aportacions de la jornada i s'insisteix en la importància de l'anàlisi de la ciutat i els espais urbans des de l'Antropologia.

Com és habitual, tanquem aquesta editorial agraint de nou la col·laboració de totes i tots els que amb el vostre suport (els vostres articles, les vostres avaluacions, els vostres suggeriments i la vostra lectura) feu possible l'existència de la revista i us continuem animant a participar en aquest espai obert de debat de l'Antropologia a Catalunya.